

הצעירה עם הכלב השחור

קמתי בבוקר, העפתי מבט מבעד לחלון וראיתי את הים. שטוח ומבהיק כמו ראי. גנבתי שמתיים מהעבודה וירדתי לשפת-הים. השמש היתה תמימה, בדיוק במידה נכונה. הרוח היתה נעימה ומרעננת. בחול היו פזורים. ללא צפיפות יתרה. כמה ישראלים וכמה תיירים, בעיקר תיירות שהציגו יאור השמש שפות הראויים לכך. כשלקחת חסקה, התנדבו כמה מורידך להנחות אותי: "על שובר-הגלים, בצד הים, שוכנת בחורה עירומה עם כלב שחור גדול." אמרו לי גם מי היא ומה שמה. ארץ קטנה.

כדי לצאת לים הייתי נאלץ לעבור ליד שובר-הגלים, וראיתי את הכלב השחור הגדול. ראיתי גם צעירה עירומה, בעלת גוף מושלם, שרועה על ביטנה על האבנים הגדולות של שובר-הגלים, ומשתופת. הכלב השחור גדול שמר עליה.

חתרתי קצת, שחיתי קצת. המים היו קרירים אך נעימים. השמש ייבשה את עורי תוך רגות. ממרחק ראיתי שכמה גברכים עולים על שובר-הגלים. אי של אבנים שהוקם במרחק של כמה עשרות מטרים מן החוף, כדי לעצור את החול ולהרחיב את שפת-הים. יש כמה איים כאלה בחוף שאני רגיל לכלות בו, ואני קורא להם "איסור", "אי אפשר" ו"איבול". הצעירה לבשה חלוקים שחור והסתלקה יחד עם הכלב השחור הגדול.

למחרת היום גנבתי עוד שעתים מהעבודה, וירדתי לשפת-הים. הצעירה עם הכלב השחור לא באה. במקומה ישב שם צייר, ולו כלב חום קטן. הצייר ישב על אחת האבנים של איבול, מסביבו הצבעים שלו, והוא צייר במרץ. התקרבת אליו בחסקה וראיתי את היצירה. זה היה ציור של הרייזרשלים, טבולים בירק, במרכוס מינור עתיק ולידו קבוצה של צעירים. איני יודע איך מציירים ציור כזה כאשר משתרע לפני העיניים מרחב של ים כחול וחלק, חתרתי קצת, שחיתי קצת. בים הפליגו כמה מפרשיות לבנות. מרחוק עגנה על מישמרתה אונייתו של אייבי. השמש היתה נעימה ותמימה, קבוצה של ילדים יוגוסלאווים שיחקו בים בכדורים. בקוליקולות ושתי רוגמניות איטלקיות הוכיחו שגם בלי שמלות-ערב יש להן גופות אלגנטיות. אברמלה הציע לי פרוסה צלוייה מהגדול הגדול (18 קילו) שנדגו באותו בוקר, היין היה מקורר כראוי והים היה חלק מאו-מאוד.

בזווה, באותו בוקר של אמצע נובמבר, הגיע מוגז-האוויר לאפס. איוה ג'עדן יכלה הארץ הזאת להיות, אלמלא...

הידידים הטובים ביותר

"אני קובע מי יהודי ומי לא?" אמר ראשה-העירייה האנטישמי של וינה בראשית המאה, כאשר נתפס כשהוא מריע לקבוצת הכדורגל של הכוח וינה. הציננות קמה כדי לגאול או תנו מן המצב הזה, ועכשיו קובי עים אנהנו מי אנטישמי — ומי לא. הנה, למשל, המיקרה של אלכסנדר סולו'ניצין, הסופר הגדול — לאומן רוסי מיסטיקן, פראווסלאבי אדוק, ימני צינוני, המבקש להפיל את המיישטר הסובייטי, טהור את אמארוסיה מכל ההשפעות המערביות.

הזרות ולהחזיר לה את נישמתה הסלאווית המקורית. גממה זה הפגורה, באופן היסטורי, עם "המאה השחורה" האנטישמיות והפגורומים. ריעות דומות הים, למשל, לפירודר דוסטויבסקי, שהיה סופר רגול ואנטישמי קבאי. אבל סולו'ניצין הוא אדם רגול, לוחם אנטי-סובייטי בלייחת, וממילא נעלה מעל כל חשב.

בכל זאת יש מי שחושב, כך, למשל, פירסם מדען יהודי בשם מארק פרח ביי 1977 ככתבה-עין של מכון תיאודור הרצל בארצות-הברית ניתוח, המגיע למסקנה כי ביצירות סולו'ניצין מופיע מיספר מוגזם מאוד של יהודים בלתי-סימפאטיים. אבל לסולו'ניצין יש תומכים רבים, כמו, למשל, אלי ויול, השואן המיקצועי, והמנצח הרוסי-המגר מסטיסלאב רוסטרופוויץ'.

עכשיו יש בעיה. סולו'ניצין פירסם מהדורה מורחבת של סיפרו אוגוסט 1914, המתאר את ראשית מילחמת-העולם הראשונה בחזית הרוסית-גרמנית. במהדורה מורחבת זו יש קטע על רציחת ראשה-הממשלה הרוסי פיטר סטולפיץ' ב-1911.

סטולפיץ' היה תופעה נדירה ברוסיה של אז: מדינאי ליברלי, שגם נטה חסד ליהודים. הוא נהרג בידי אנארכיסט יהודי בשם דמיטרי בוגרוב. לפי תיאורו של סולו'ניצין, בוגרוב רוצח את סטולפיץ' דווקא מפני שזה היה ליברל ודמוקרטי, ויכול היה להציל את רוסיה ולמנוע את המהפכה. אבל החיית רוסיה פוגעת באינטרסים של היהודים. בוגרוב אינו עושה את מעשהו מפני שהוא אנארכיסט, אלא מפני שהיה יהודי. המסקנה: היהודים רצו בחורבנה של רוסיה.

האמת ההיסטורית היא, כמובן, הפוכה: המסקנה היא אתיאסט ומתבולל, שברח מיהדותו ולרועות האנארכים האנטי-לאומי והאנטי-רדי. תיאורו כיהודי שומם להחריב את רוסיה מוכיח מאוד אגרות אנטישמיות אחרות, כגון הפרוטוקולים של אקני ציון — ספר שפוברק גם הוא על-ידי לאומנים רוסיים, אנשי הכולשת הפוליטית הצארית.

אילו היה סופר סובייטי אומר עשירית ממה שאמר סולו'ניצין, היתה מתלקחת (בצדק) מערכה עולמית של גינויים ומחאות. אבל סולו'ניצין אינו סופר סובייטי, אלא סופר אנטי-סובייטי. וזה משנה את העניין. לוורנר פאסבינדר הגרמני לא היה מול כזה. הוא לא הגיע לקרסוליו של סולו'ניצין כסופר, וגם לא הסתבך בעניין הסובייטי. הוא כתב מחזה, שהשפעתו הספרית לעומת השפעת סולו'ניצין הגדול. וראו זה פלא: אילו גינויים: אילו מחאות! הנה כי כן: הפרונגראפיה היא עניין של גיאוגרפיה, והאנטישמיות היא עניין של פוליטיקה וכמה מן הידידים הטובים ביותר שלנו הם אנטישמים.

מישטרת דרייב-אין

גנבים פרצו למכונית, שברו שימשה ופזרו את רסיסה על המושבים, גנבו רדיו ומגניקלטה, הוציאו וקרקעו חוטים, פגעו כפה, פיזרו ניירות וחפצים שהיו בה. הם השכילו שלא להפעיל את האופקה, ולא ניסו לגנוב את המכונית עצמה. הם לא נגעו במישקפיה-השמש הווליים, ולקחו את היקרים. הם לא נגעו בקלטות של שירי-העם האמריקאיים ושל פסקול הסרט

בארי לינדון, את הקלטת של הקונצרטו הקיסר של בטהובן לקחו בטעות, כי היתה בכמשיך. טילפנתי למישטרה. ברמינוי הצטיירה נידת, וממנה קופצים מומחים, הבורקים את המכונית, לוקחים טביעות-אצבעות ועוד. "איפה זה קרה?" שאל השוטר. אמרתי להם איפה זה קרה.

"או קח את המכונית ותביא אותה הנה, לרחוב הרכבת", אמר השוטר. התווכחתי קצת ונכנעתי. הבנתי שיש לנו מישטרה דרייב-אין, לקחתי את המכונית, סידרתי איכשהו את-השברים כדי שאוכל לשבת בה, ונסעתי למישטרה. במדור התישאלו במישטרה שרר תהויה-והוה, כרגיל, אשה מארוקאית אחת ייבבה-צעקה שלא לקחה שום-דבר, ושני ילדיה הקטנים צעקו ובכו. שוטר מיואש חיפש מישוה דובר-יידיש כדי לתשאל תיירת, שנבנו ממנה תכשיטים. הציירת רחל טימור לבטש בשטח כמיגדלור כלונדי, גנבו מארנקה מיליון שקל, "משכורת וחצי שלי" אמר סמל-מישטרה. בשרצו לגבות ממנה ערות, נעלמה.

בחור צעיר, סימפאטי מאוד, יצא מהבניין כדי לחפש במכונית טביעות-אצבעות. תוך כדי כך נתן הוצאה מעניינת על פורצי-מכוניות, ועל קורותיהם בבית-המישט, אם הם נתפסים: בוכים קצת לפני השופט והולכים הביתה. האיש מצא כמה טביעות על אחד מחלקי-הפכה, אך לא נראה לי שהוא תולה בכך תיקות רבות. התיישתי קצת שבאתי למקום הזה, על שוטרו העמוסים, מבלי להביא עימי את הגנבים. הבאתי את המכונית למוסך. אמרתי לעצמי: לעזאזל, זה רק זכוכית ופה. שלא יקרה לך דבר גרוע יותר! ניסיתי להתייחס לעניין באופן פילוסופי. בסך-הכל עסקו צעירים אלה בשיחלוק (חלוקה-מהדש, המצאתי את המילה לכבוד המאורע) של משאבי-החברה. הרכוש שלי עמד ברחוב, הם וקוקים לכסף, והופ — נערך שיחלוק. אבל נפצתו. פריצה למכונית היא כמו פריצה לבית, ופריצה לבית היא כמו פריצה לתוכו. זהו מין אונס. גנבים, גנבים — אולי תחזירו את הקלטת של בטהובן?

פופ וכדורגל

מכל הרעיונות המרגיזים והנפסדים, שהועלו לאחרונה על-ידי עסקנים מסוג 'ז' כדי למשוך תשומת-לב אל עצמם, זהו המרגיז והנפסד ביותר: לבטל את מהדורות-החדשות המשודרות בכל שעה ברדיו. את העסקן: אין דבר כזה בשום מקום בעולם. זה סתם מעצבן את הציבור. די בארבע-חמש מהדורות ביום.

וגם שימעון פרס החרה-החזיק אחריו. קודם כל, אין אמת בטענה. בתחנות רבות בארצות-הברית נפתחת כל שעה במהדרת-חדשות, ארוכה או קצרה. אך לא זה העיקר.

מהדרות-החדשות בכל שעה היא מוסר ישראלי. היא ישראל. היא אחד מסימני-ההיכר של עמנו — עם עצבני, סקרן, המתעניין בכל דבר המתרחש אצלנו, המשתוקק לאירועים ולסקנדלים. זה כך, וטוב שזה כך. מי שרוצה בעם אחר, רגוע יותר, שייסע לשווייץ, או לרנמארק.

מהי מטרת העסקן הנ"ל ותומכיו, מראשה-הממשלה ומטה? מרוע המהדורה בכל שעה מרגיזה אותם? מפני ששום שילטון אינו אוהב עם ער, עם המסתכל באצבעותיו, עם המתעניין בכל דבר. כל שילטון מעדיף עם צייתן, עם אריש, עם המתעניין בכדורגל, בפופ ובאופנת-נשים, והמשאיר את העניינים החשובים ל"אלה שלמעלה" מפני ש"הם מבינים יותר".

גם לפרולטריון של רומא העתיקה לא היתה מהדרות-חדשות בכל שעה ברדיו. רק PANEM ET CIRCENSIS, להסחינת וקירוס.

עניינים מעוותים

איני דורש הרבה ממתרגמי טלוויזיה. זוהי עבודה קשה, ויש מיגבלות לגבי מיספר המילים בכל כתובת. אך יש גבול. אין לי דבר נגד אנשים שאינם בקיאים כל-כך בשפה זרה. אבל מדוע מוכרחים דווקא הם להרוויח את לחמם כמתרגמים?

יש סידרה אמריקאית על כותבת ספרי-בלשים. באחד הפרקים היא נבחרה לבית-הנבחרים. המזכירה שלה מטלפנת למישהו. היא פונה אליו בתואר "אדוני הדובר".

דובר? דוברים יש בארץ. ובשפע. אך מה לדובר בבית-הנבחרים האמריקאי? במקור נאמר, כמוכן, MISTER SPEAKER. זהו תוארו של יושב-ראש בית-הנבחרים, עמיתו האמריקאי של שלמה הילל. ואילו האיש האחראי לתקשורת של פוליטיקאי, ושתפקידו הוא להמציא עליו ידיעות חיוביות, ולגנוז ידיעות שליליות, נקרא באנגלית SPOKESMAN. בסידרה שנעשתה על-ידי סיפרו של ארנסט מינגוויי, זרר השמש מטיח צעיר בפני רעהו את הכינוי "פטריוט לשעבר". ולא פעם אחת, אלא ארבע פעמים.

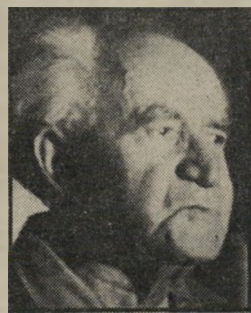
זהו תואר מוזר במקצת. הוא מבוסס, כמוכן, על טעות. במקור אומר הבחור "EXPATRIATE", מילה זו גזורה מן המושג הלאטיני "פאטריה", מולדת, ופירושה: בפשטות: אדם הנמצא מחוץ למולדת. כלומר: גולה, מהגר, או בלשון העברית החדשה — יורד.

כל הרומאן הזה של המינגוואי סובב סביב קבוצה של יורדים אמריקאיים, שהקבוצה אחרי מילחמת-העולם הראשונה בפאריס, קראו להם "הדור האבוד". יתכן שהיו פטריוטים, ויתכן שלא. הם לא היו פטריוטים-לשעבר. אילו היה קיים מושג כזה באנגלית, היה נכתב כך: EX-PATRIOT.

יש בכלל בעיה לגבי מילים זרות. כראי להוציא אותן מן השפה העברית, ולא דווקא מתוך שיקולים של שובניזם לשוני. בעברית בלתי-מנוקדת, פשוט אין לדעת איך לבטא אותן כראוי, ולפעמים יוצאות גם מפי אנשים נכבדים מילים מצחיקות למדי. הנה היה יוכוח מלומד מאוד על לואו ניקולאייביץ טולסטוי בתוכנית טוף ציטוט. הר"ש סגולה, כך שנשמע כמו פרהזרסי ריעות מדיעות שונות על עמיתו למיקצוע, הוא התווכח עם שאר המשתתפים, ועל אחד מהם אמר כי "אינו די פרוורסי כדי להבין את הפרוורסיה של דוסטויבסקי". זה טוב ויפה, אך בולי ביטא את המושג פעמיים בר"ש סגולה, כך שנשמע כמו פרהזרסי ("טרומ-חרווי"?). תחת לשים את שלוש הנקודות תחת הפ"א, פרוורסיה (פ"א סגולה) היא מילה לאטינית, ופירושה להטות את הכיוון (פרוורטרה, בלאטינית).

מי שקורא עברית בלבד, אינו יכול לדעת איך לבטא את המילה. לכן — או שכל המילים הלועזיות תנוקדנה בתמלילים עבריים, או שנשמשת תחתן במלים עבריות. למשל: "לעוות".

שולטים בכיפה

בן-גוריון

הטלוויזיה שידרה את האד כרה שנערכה ליד קיברותיהם של רודי ופולה בן-גוריון, נשיא המדינה היה שם. הוא חבש כיפה. יו"ר הכנסת היה שם. הוא חבש כיפה. ראש-הממשלה היה שם. הוא חבש כיפה. יצחק נבון, מזכירו של בן-גוריון, היה שם. כמוכן, הוא חבש כיפה. וזה מוזר. כי הטקס היה אישי. הדברים שנאמרו היו על בן-גוריון, האיש והמדינאי. זה לא היה בבית כנסת, ולא בבית-קברות ציבורי, ולא בכל טריטוריה רתית אחרת.

רודי בן-גוריון סירב כל חייו לעשות שקר בנפשו ולהחבש כיפה. גם בהלוויות של ידידיו. גם בבית-הקברות. הוא היה אדם ישר, ואדם בעל עקרונות. נראה שבן-גוריון לא הצליח להנחיל שתי תכונות אלה — להיות ישר ולהיות בעל-עקרונות — לתלמידיו. בפעם הבאה אולי יעטו טליתות.